

Loodushuvilised kaardistasid Lääne-Eesti saartel rohkelt kaitsealuseid liike!

Projekti kokkuvõte

Lääne-Eesti saarestiku biosfääri programmiala mängib olulist rolli piirkonna loodusliku ilu ja elurikkuse säilitamisel. Selle eesmärk on mitte ainult looduskaitse ja teadustöö, vaid ka kogukonna kaasamine ja keskkonnateadlikkuse suurendamine. Just sel põhjusel kutsusid Lääne-Eesti saarte biosfääri programmiala Saaremaa ja Hiiumaa toimekeskused koos Keskkonnaagentuuriga kõiki loodushuvilisi osalema loodusvaatluste väljakutses "Vabadus liikuda mööda elurikkust", mille eesmärk oli ergutada elanikke aktiivselt liikudes avastama meie looduse väärtusi, paiku ja liike, mida varem pole kohatud. Väljakutses osalesid kõik vaatlused, mis olid läbi viidud Lääne-Eesti saarte biosfääri programmialal – Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Vormsil ja Ruhnus – ajavahemikul **18. maist kuni 31. detsembrini 2024**.

"Biosfääripäev 2024" väljakutse raames avastati palju kaitsealuseid liike – kahkjaspunane sõrmkäpp. Foto: Pille Teller

Igaüks saab teadusesse panustada

Kodanikuteadus on võimas vahend nii teadusuuringuteks kui ka keskkonnakaitseks. Selle raames täiendatakse vabatahtlike abil ulatuslikku andmestikku, mis aitab teadlastel jälgida liikide levikut ja arvukust. Seekordne väljakutse andis inimestele võimaluse osaleda elurikkuse kaardistamises, tehes tähelepanekuid ja salvestades neid spetsiaalse telefonirakenduse kaudu.

Osalejad said jäädvustada taimi, loomi ja muid loodusega seotud tähelepanekuid nii korraldatud matkade käigus kui ka omapäi matkates. Vaatlused sisestati Loodusvaatluste nutirakendusse.

- Projektis osalejad tegid kokku **376 vaatlust**, millest suurim osa pärines Saaremaalt (314 vaatlust), järgnes Muhu 30 vaatlusega.
- Enim vaadeldi taimi (167 vaatlust), linde (62 vaatlust) ja imetajaid (45 vaatlust).
- Vaadeldud liikide hulgas oli ka **189 kaitsealust liiki**, millest 127 III kaitsekategooria, 57 II kaitsekategooria ja 5 I kaitsekategooria liiki. Näiteks vaadeldi kaunis kuldkinga 19 korral, 2024. a orhideed vööthuul-sõrmkäppa 18 korral, harilikku valvikut 16 korral ja kuklasi 10 korral.
- Väljakutse raames vaadeldi **35 korral ka võõrliike**, sealhulgas hispaania teetigu, sosnovski karuputke, kurdlehist kibuvitsa, mustpeanälgjat ja vooljat pargitatart. Kodanikuteadus on võõrliikide tuvastamisel võimas abiline – mida rohkem silmapaare, seda kiiremini saame võõrliikide levikut tõkestada ja nende kahjulikku mõju meie loodusele vältida.
- Kõige haruldasem vaatlus tehti Lääne-Saaremaalt, kus leiti tontsuru (*Acherontia atropos*). Soodsate lõunatuultega sattus see isend Euroopa lõunaosast või Aafrikast siia piirkonda.

Nii kaitsealuste kui võõrliikide leiukohad on edastatud Keskkonnaametisse, kes vaatab vaatlused üle ja vajadusel edastab need Eesti Looduse Infosüsteemi (EELIS) ametliku leiukohtade andmestikku.

Tontsuru. Foto: Allar Liiv

Auhinnad ja tunnustused osalejatele

Kõigi loodusvaatluste tegijate vahel loosisime välja vahvaid matkateemalisi auhindu. TalTechi Kuressaare kolledži akupanga võitis Anneli Alesmaa, saunalina Kerttu Noode, SA Hiiumaa Arenduskeskuse pleedi võitis Kaisa Viira ja termospuudeli Triin Edovald. Keskkonnaagentuuri poolt välja pandud raamatu sai Katrin Hämelainen ja toidutermose Vello Kima. 50-eurosed Matkspordi kinkekaardid läksid Anu Hansenile ja Mari Schokaertile.

Kohalike väiketootjate saadustega täidetud maitsva korvitaie võitis Karmel Ritson (Liina Tabri foto)

Palju õnne võitjatele ning suur tänu kõigile tublidele loodusvaatlejatele! Ootame teid ka edaspidi loodust märkama ja oma tähelepanekuid teistega jagama.

Liina Tabri, TalTech Kuressaare kolledž, Lääne-Eesti saarte biosfääriala Saaremaa toimekeskuse koordinaator